

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/254
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.10.2024/51
Karar Numarası : 2024/1026
Başvuran : İ.E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
2- Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; temyiz hakkının elinden alındığı, Kurum hakkında yaptığı şikayetlerden dolayı haksız yere disiplin cezaları verilerek koşullu salıverilme hakkının elinden alındığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. (Kapatılan ve halihazırda Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu adıyla faaliyette olan) Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı dönemde temyiz hakkının elinden alındığını, bu hususa ilişkin olarak Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunduğunu,

b. Sonrasında nakledildiği Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumunda yapmış olduğu şikayetler nedeniyle haksız gerekçelerle kendisi hakkında disiplin soruşturmalarının yürütüldüğünü,

c. Koşullu salıverilme hakkının geri alınması amacıyla kasıtlı olarak birden fazla disiplin cezasının verildiğini,

ç. Koşullu salıverilme hakkının geri alınmaması için Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumundan firar ettiğini, firar etmesinden dolayı hücre hapsi cezası aldığı ve koşullu salıverilme hakkından yararlanamadığını,

d. Kendisi hakkında verilen ve temyiz sürecinde olan hükmün temyiz incelemesi 10 yıla yakın sürdüğü için cezasının olması gerekenden 13 ay fazla süreyle infaz edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 13/2/2009 tarihinde tutuklanarak Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna getirildiği, Hatay 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2009/... esas 2010/...karar sayılı kararı ile 11 yıl 3 ay hapis cezasına hükmedildiği, hapis cezasının 9/1/2013 tarihinde kesinleştiği,

b. Başvuranın 9/7/2012 tarihinde Yargıtay 10. Ceza Dairesine hitaben yazdığı dilekçeyle temyiz başvurusundan vazgeçtiği,

c. Başvuranın, temyizden vazgeçme talepli dilekçenin kendisine ait olmadığından bahisle 19/10/2016 tarihindeki şikayeti üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldığı, soruşturma

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

neticesinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiği, bu karara yapılan itirazın da Sulh Ceza Hakimliğince reddedildiği ifade edilmektedir.

4. Muhatap Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın, 23/05/2018 tarihinde Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumuna nakil olarak geldiği ve firar ettiği 31/10/2018 tarihine kadar burada kaldığı,

b. Başvurana, 3/10/2018 tarihinde Kurum iç hizmetlerinde iş temin edilmesine rağmen başvuranın çalışmak istemediğini belirtmesi üzerine, ilgili mevzuat hükmü gereğince disiplin işlemlerinin gerçekleştirildiği,

c. Başvuran hakkında 24/10/2018 tarihinde başlatılan bir başka disiplin soruşturması sonucunda disiplin cezasının verildiği, başvuranın, disiplin cezası kesinleşmeden önce firar etmesinden dolayı kapalı ceza infaz kurumuna iade edilemediği,

ç. Başvuranın, hakkında verilen disiplin cezaları ve gerçekleştirdiği firar eylemi nedeniyle koşullu salıverilmeden yararlanamadığı ifade edilmektedir.

5. Başvurandan alınan yazılı görüşte özetle:

a. Kendisinin haberi olmadan kendisi adına temyizden vazgeçme dilekçesi yazıldığını sonradan öğrendiğini, temyizden vazgeçme dilekçesinin kendisine ait olmadığını gösteren raporların olduğunu,

b. Bu hususla ilgili olarak suç duyurusunda bulunması üzerine adli soruşturma yapıldığını, Cumhuriyet Savcılığı tarafından verilen karar üzerine ilgili mercilere itiraz ve şikayetlerde bulunmasından dolayı kendisine baskı uygulanmaya başladığını,

c. Firar eylemini gerçekleştirmesinin sebebinin, kendisine uygulanan baskı olduğunu ifade etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(...)

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

(...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48' inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuran, Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı dönemde temyiz hakkının elinden alındığını ve bu hususa ilişkin olarak savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu iddia etmiş olsa da yargı organına intikal etmiş olan bu iddia bakımından Kurumumuzca herhangi bir inceleme yapılması mümkün değildir. Başvuranın bir diğer iddiası olan temyiz incelemesinin uzun sürdüğü iddiasının da yargı organınca görülmekte olan bir uyuşmazlığa ilişkin olması sebebiyle Kurumumuzun inceleme alanının dışında olduğu, bu bağlamda söz konusu iddiaların kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

15. Başvuranın, başvuru kapsamındaki diğer iddiası, haksız yere disiplin cezaları verilerek koşullu salıverilme hakkının elinden alındığına ilişkindir.

16. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları*" başlıklı 37'nci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Hükümlünün duruşma, sağlık, eğitim ve çalışma gibi nedenlerle geçici olarak kurum dışında bulunduğu yerler de bu fıkranın uygulanması bakımından kurum olarak kabul edilir."

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Koşullu salıverilme*" başlıklı 107'nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre:

"Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen

suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuzaltı yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler...”

18. 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi” başlıklı 89’uncu maddesine göre:

“(1) Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.

(2) Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır (...)”

19. Başvuran her ne kadar haksız yere disiplin cezaları verilerek koşullu salıverilme hakkının elinden alındığını iddia etmiş olsa da başvuru kapsamında incelenen belgelerden, başvuranın firar ve diğer disiplin suçlarından almış olduğu disiplin cezalarının bulunduğu, cezalara konu olan olayların tutanak ile kayıt altına alınmış olduğu anlaşılmıştır. Disiplin cezalarının hukuka uygun olup olmadığına ilişkin esas inceleme yetkisinin yargı organlarına ait olduğu ve disiplin cezaları almış olan başvuranın koşullu salıverilme hakkından yararlanamamasının kanuni bir sonuç olduğu, bu doğrultuda mevzuata uygun olarak gerçekleştirilen işlemler neticesinde herhangi bir hak ihlalinin söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir.

20. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlalinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye